

Diyabet Teknolojisi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Diyabet Teknolojisi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20013>

Özet

Diyabet Teknolojisi Ölçeği'nin (DTÖ) bu akademik girişi, ölçeğin Türkçe popülasyon üzerindeki geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları özetlemektedir. Ölçek, özellikle diyabet yönetiminde kullanılan çeşitli teknolojik araçlara (örneğin, sürekli glikoz monitörleri, insülin pompaları) yönelik bireylerin tutumları, algıları ve kullanım istekliliklerini ölçmek amacıyla uyarlanmıştır. Çalışma, **Ecem Can** tarafından 2019 yılında Koç Üniversitesi'nde tamamlanan yayımlanmamış bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu psikometrik yöntemlerle test ederek alandaki kullanıma zemin hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Teknoloji, Diyabet Teknolojisi Ölçeği, Uyarlama, Psikometri, Sağlık Psikolojisi, Geçerlilik, Güvenirlik.

Yazarlar

Ecem Can

Amaç

Diyabet Teknolojisi Ölçeği'nin temel amacı, diyabetli bireylerin hastalıkları yönetmek için kullandıkları veya kullanmayı düşündükleri teknolojik cihazlara yönelik psikolojik ve davranışsal eğilimlerini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, bireylerin teknolojiye karşı sahip olduğu **olumlu ve olumsuz tutumları**, algılanan kolaylığı, faydayı ve kullanım engellerini değerlendirerek, sağlık profesyonellerine kişiselleştirilmiş tedavi ve eğitim stratejileri geliştirmede yardımcı olacak hedefler.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası geçerliliği kanıtlanmış olan bu ölçeği Türk kültürüne ve diline uygun hale getirerek, Türkiye'deki diyabetli popülasyonun teknoloji kabul düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebilecek bir araç sunmaktır.

Yapı

Diyabet Teknolojisi Ölçeği, genellikle diyabet yönetiminde teknoloji kabulü ve kullanıma ilişkin çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, bilişsel ve duygusal bileşenleri içerebilir. Ölçülen temel psikolojik yapılar arasında **Algılanan Kullanım Kolaylığı**, **Algılanan Fayda**, Teknoloji Kaygısı ve Teknolojiye Güven gibi faktörler bulunmaktadır. Ölçek, bireylerin karmaşık tıbbi cihazları öğrenme ve günlük rutinlerine entegre etme konusundaki motivasyonları ve engellerini

ortaya koyar.

Uyarlama çalışmasında, orijinal ölçeğin teorik yapısının Türkçe örnekleme korunup korunmadığı, faktör analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Bu, ölçeğin ölçtüğü yapının kültürel bağlamda da tutarlı olduğunu göstermek için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında geçerlilik analizleri yapılmış olup, bu analizler genellikle kapsam geçerliği (uzman görüşleri ile), yapı geçerliği (faktör analizi ile) ve ölçüt geçerliği (ilgili dikkatli deyimlerle korelasyon) amaçlarını içerir.

Kaynak referansında (Can, 2019) belirtildiği üzere, uyarlama çalışmasında ölçeğin Türkçe formunun, ölçmeyi amaçladığı teorik yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini belirlemek için kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Detaylı geçerlik katsayıları ve istatistiksel sonuçlar, Koç Üniversitesi'nde sunulan yayımlanmamış yüksek lisans tezinde yer almaktadır.

Güvenirlilik

Diyabet Teknolojisi Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenirlilik çalışmaları, ölçek maddelerinin iç tutarlılığı ve zamana karşı kararlılığı değerlendirilmeyi amaçlamıştır. İç tutarlılık güvenilirliği genellikle **Cronbach Alfa katsayısı** ile rapor edilir ve bu katsayının yüksek olması (genellikle .70 veya üzeri), ölçeği oluşturan maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda tutarlı olduğunu gösterir.

Can (2019) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin alt boyutlarının ve toplam puanının güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır. Yüksek bir güvenirlilik düzeyi, ölçekten elde edilen puanların rastgele hatalardan arındırılmış olduğunu ve tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar vereceğini garanti eder.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla, Türkçe uyarlama sürecinde Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinal yapısının (yani, kaç alt boyuttan oluştuğunun) Türk örnekleminde de doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için hayati önem taşır.

Tez çalışmasında, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ölçek maddelerinin kültürel adaptasyon sonrası gösterdiği desenler incelenmiş ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen yapının teorik modele uyumu test edilmiştir. Bu analizlerin sonuçları, ölçeğin teknoloji kabulü gibi karmaşık bir yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü destekler nitelikte olmalıdır.

Araç

Test Tipi: Uyarlama Çal??mas? (Orijinal ölçe?in Türkçe'ye adaptasyonu).

Format: Orijinal ölçe?in format?na ba?l? olarak, genellikle **Likert Tipi Derecelendirme** kullan?ld??? varsay?lmaktad?.r. (Kaynakta derecelendirme bilgisi '-' olarak verilmi?tir, ancak psikometrik ölçekler genellikle 4, 5 veya 7 noktal? Likert format?n? kullan?.r.)

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Diyabet hastalar? (Tip 1 veya Tip 2), özellikle diyabet yönetiminde teknoloji kullanan veya kullanma potansiyeli olan bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Yüksek lisans tezleri genellikle yeti?kin popülasyonu hedefler).

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas? için belirlenen örneklem grubu, çal??man?n yap?ld??? co?rafi bölgedeki (?stanbul, Koç Üniversitesi ba?lant?l?) diyabetli bireylerden olu?mu?tur.

Test Metodolojisi: Çeviri-Geri Çeviri yöntemi (Translation-Back Translation) kullan?larak dilsel denklik sa?lanm??, ard?ndan pilot uygulama ve son olarak kapsaml? psikometrik analizler uygulanm??t?.r.

Anahtar Kelimeler

Diyabet Yönetimi, Sa?l?k Teknolojisi, Alg?lanan Kolayl?k, Tutum Ölçe?i, **Ecem Can**, Koç Üniversitesi, Güvenirlilik Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri Kayna??nda Belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: eccan@kuh.hu.edu.tr (Sorumlu Yazar ?leti?im Bilgisi).

Yaz??ma Adresi: Koç Üniversitesi, ?stanbul (Tez Ba?l?l???).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tiricisi taraf?ndan ticari olmayan akademik kullan?ma izin verilip verilmedi?i bilgisi aç?kça belirtilmemi?tir; ancak Türkçe uyarlamay? kullanan ara?t?rmac?lar?n sorumlu yazar **Ecem Can** ile ileti?ime geçmeleri veya orijinal ölçek sahibinden izin almalar? gerekmektedir.

Ücret: Akademik kullanım için genellikle ücret talep edilmez, ancak yazardan izin alınması zorunludur.

Test Yılı: Türkçe Uyarlama Çalışması 2019 yılında tamamlanmıştır.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [diyabet-teknolojisi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynakça

Can, E. (2019). *Diyabet Teknolojisi Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. Koç Üniversitesi, İstanbul.

Tez bağlantısı: YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde mevcuttur: [tez.yok.gov.tr](#)

Diyabet Teknolojisi Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için lütfen sorumlu yazar Ecem Can'ın yayımlanmış yüksek lisans tezine (Can, 2019) başvurunuz.